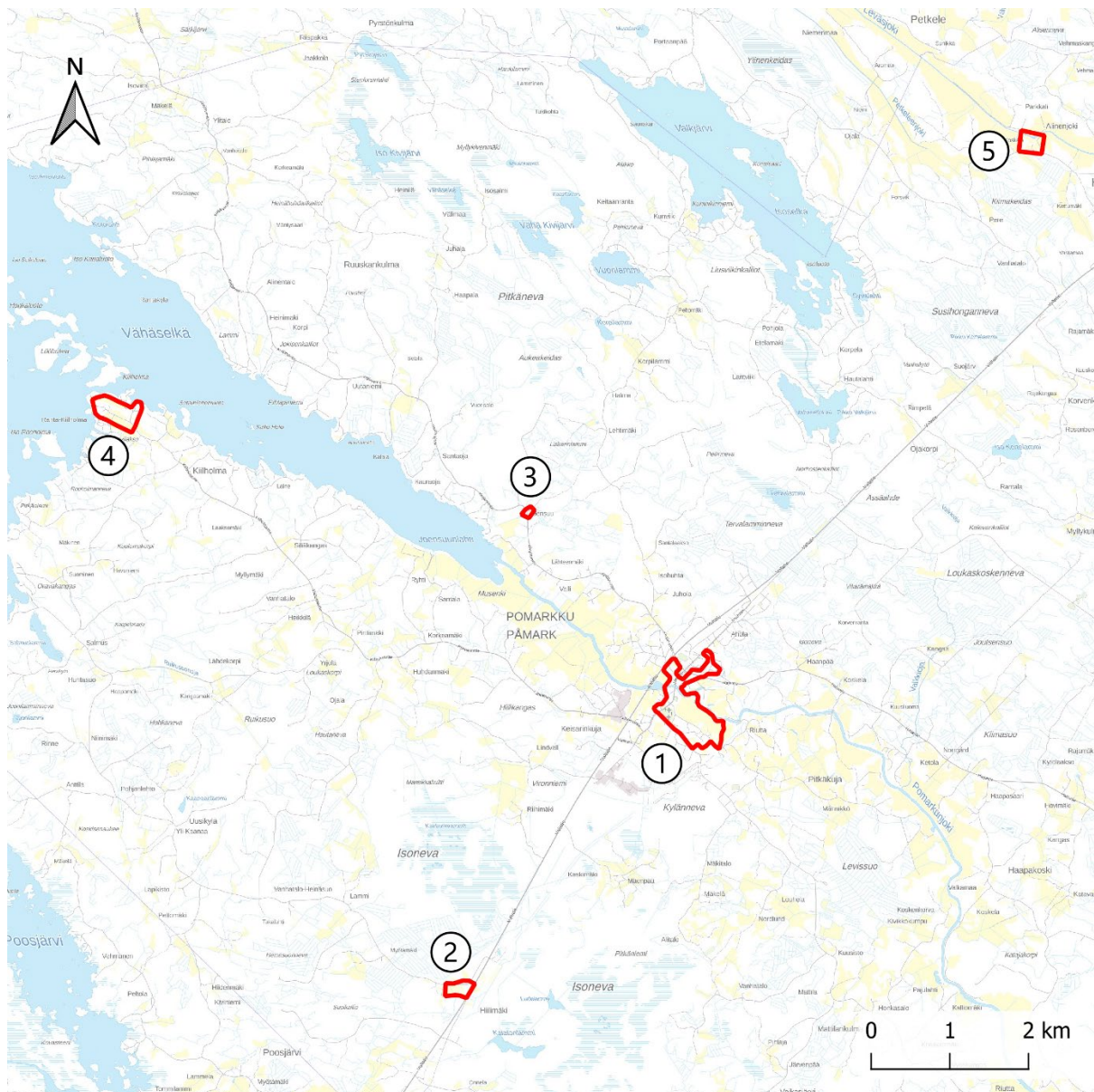

Satakunnan maakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt 2023

POMARKKU

Pomarkkun arvoalueet

1. Pomarkkun kirkonkylä
2. Heinäsuon tila
3. Joensuun tila
4. Kiilholman tila
5. Koskelan torppa

MUUTOKSET

ALUEET	POISTETTU, SYY	SISÄLTYY ALUEESEEN	UUSI NIMI
Pomarkun kirkonkylä			
Kiilholma, Kiilholma			Kiilholman tila
Kivijärven kylän kulttuurimaisema	paikallisesti merkittävä		
Honkakosken kulttuurimaisema	paikallisesti merkittävä		
Koskelan torppa			UUSI ALUE
Heinäsuon tila			UUSI ALUE
Joensuun tila			UUSI ALUE
Karvianjoen kulttuurimaisema Veneskosken kylän eteläpuolella	maisema-alue		
Satakunnan rakennusperintö 2005 kohteet	POISTETTU, SYY	SISÄLTYY ALUEESEEN	
Pomarkun kirkot ja hautausmaa		Pomarkun kirkonkylä	
Entinen vanhainkoti		Pomarkun kirkonkylä	
Kirkonkylän entinen kansakoulu		Pomarkun kirkonkylä	
Hakalinna, Kirkonkylä		Pomarkun kirkonkylä	
Vanha saha, Kirkonkylä	muuttunut		
Heikkilä, Uusikylä	paikallisesti merkittävä		
Mäntyniemi, Uusikylä	paikallisesti merkittävä		
Heinäsuu, Uusikylä		Heinäsuon tila	
Joensuu, Uusikylä		Joensuun tila	
Uutaniemi, Uusikylä	paikallisesti merkittävä		
Vesilahti, Honkakoski	paikallisesti merkittävä		
Huida, Laitila	paikallisesti merkittävä		

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Pomarkun kirkonkylä

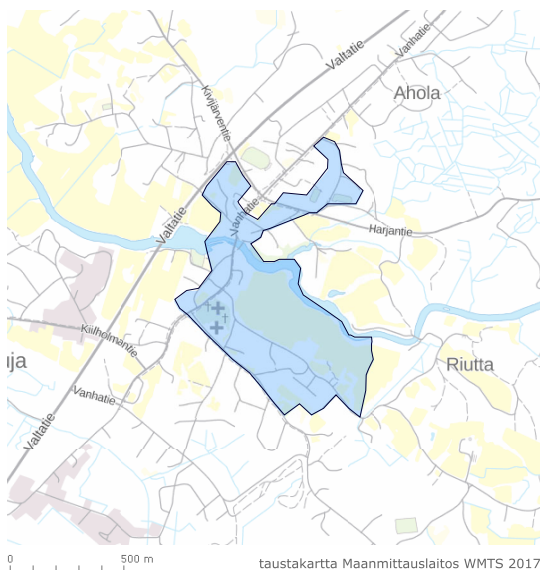
Kuvateksti: Pomarkun kolmikaarinen kivisilta
Kuvailaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.11.2022

Kuvateksti: Vanha koulurakennus
Kuvailaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.11.2022

Kuvateksti: Kirkonkylän koulu
Kuvailaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.11.2022

Kunta: Pomarkku
Kylä/kosa: Pomarkku
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

aitat
(talousrakennukset) · asuinrakennukset · kirkkomaat · kirkkorakennukset · kiviaidat · koulurakennukset · kunnantalot · museorakennukset · sillanpaikat · suojeluskun

Kuvaus

Pomarkun kylä on jo 1500-luvun alussa saanut ensimmäisen pysyvän asutuksensa, joka lienee ollut ruotsalaista. Varsinaista asutuskautta olivat kuitenkin 1600- ja 1700-luvut. Vuonna 1685 nykyisen ydinkeskustan alueella oli kuusi tilaa. Pellot sijaitsivat välittömästi rakennusryhmän ympärillä ja kylän mylly oli Pomarkunjoen sivuhaarassa, missä vieläkin on myllynpaikka. Vuonna 1859 joen pohjoispuolisella alueella raivosi tulipalo, joka tuhosi suuren osan rakennuskannasta. Lähes koko kylän rakennuskanta on siten vanhimmilta osiltaan 1800-luvun jälkipuoliskolta. Huomattavia ovat mm. jugendtyylinen säästöpankin talo ja sillanpielessä sijaitseva, kirjakauppana toiminut rakennus 1870-luvulta. Kolmikaarinen kivisilta on rakennettu

vuonna 1907 ja kunnostettu entisen mallin mukaan 2020.

Seurakunnan vanha puukirkko on rakennettu vuosina 1802-1803. Perimätieto pitää mestarina kullaalaista torpparia, Heikki Lintulaa. Kirkon pohjaratkaisu noudattelee Kauhatsan vanhaa kirkkoa, jota Lintula oli ollut rakentamassa. Pohjamuodoltaan runkokuuone on suorakaide, johon pohjoissivulla liittyy sakaristo ja etelässä sipulihuippuiseen lanterniiniin päättyvä kellotorni. Kirkko on punamullattu ja katettu teräväpäisin paanuin. Seurakunnan uudempi, kivinen kirkko rakennettiin vuosina 1914-1921 arkkitehti Ilmari Launiksen piirustusten mukaan. Malliltaan se on pitkäkirkko, jonka sivuilta ulkonevat pienet eteizrakennukset. Katonharjalta kohoaa pieni torni. Kirkon ulkoarkkitehtuurissa on pyritty jäljittelemään keskiaikaisia koristemuotoja. Sekä vanha että uusi kirkko sijaitsevat hautausmaalla, jossa on säilynyt vanhoja rautapellistä leikattuja hautamuistomerkkejä.

Kirkkojen tuntumassa on kotiseutumuseon varastona toimiva makasiini, Viron tila ja entinen pappila. Viron päärakennus on runko-osaltaan 1700-luvulta, ulkoasu on vuodelta 1910. Pappilan päärakennus on aivan 1800-luvun lopulta.

Joen pohjoispuolella sijaitsee kirkonkylän vanha kansakoulu, joka on rakennettu 1889 ja laajennettu 1900-luvun alkupuolella. Vuodesta 1981 sen peruskorjatuissa tiloissa on toiminut nuorisotalo ja kotiseutumuseo. Vieressä on 1950-luvulla rakennettu kivinen koulurakennus. Koulutien ja Vanhatien kulmassa sijaitsee Pomarkun entinen suojeluskuntatalo Hakalinna, joka on valmistunut sota-aikana. Modernia arkkitehtuuria kirkonkylässä edustaa arkkitehti Lauri Soraisen suunnittelema kunnantalo, joka on valmistunut vuonna 1980. Pomarkun keskusta on yksi parhaiten säilyneitä vanhoja maaseututaajamia maassamme.

Arviointi

Yksi maan parhaiten säilyneistä kirkonkylistä. Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu ympäristö.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, kaupankäynnin ja liikenteen historia, sivistyshistoria, aatehistoria, sosiaalihistoria, hallintohistoria, kulttuurihistoria
rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen todistusvoimaisuus, historiallinen kerroksisuus
maisemallinen: taajamakuvallisesti merkittävä

Kohteet

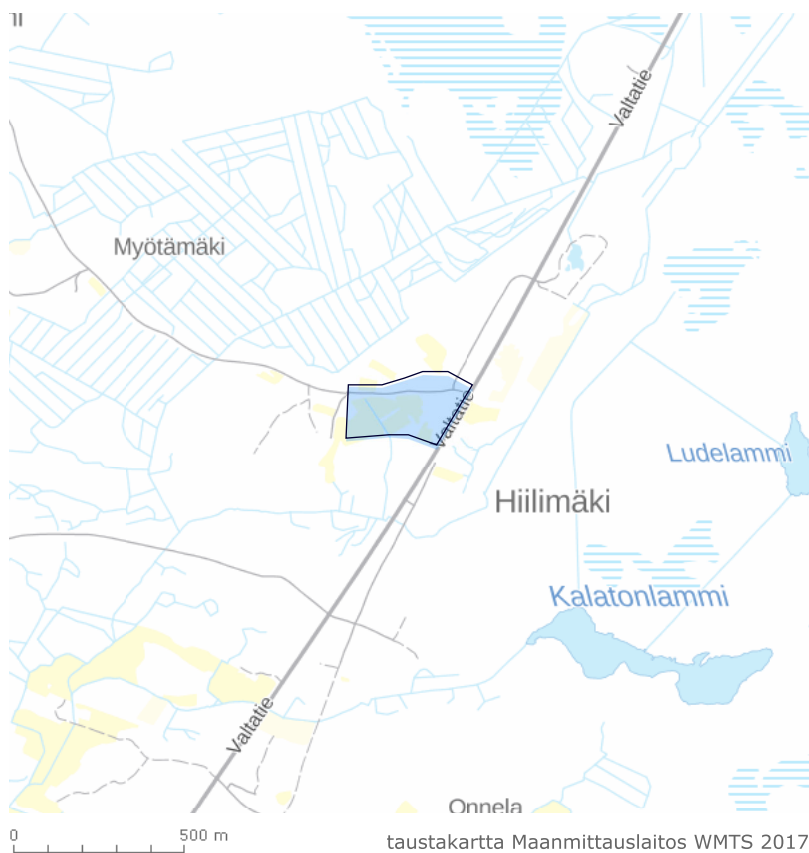
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Heinäsuon tila

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 2022

Kunta: Pomarkku
Kylä/kosa: Uusikylä
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatalousrakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Heinäsuon tilan vanha päärakennus on 1800-luvun lopulta ja uudempi vuodelta 1929. Yhdessä talousrakennusten kanssa ne muodostavat valtatie varressa edustavan kokonaisuuden.

Arviointi

Edustavaa talonpoikaisarkkitehtuuria 1800-1900-lukujen vaihteesta.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, elinkeinohistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, historiallinen kerroksisuus

maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Joensuun tila

Kunta: Pomarkku
Kylä/kosa: Uusikylä
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatalousrakennukset · maatilat · mautilojen päärakennukset ·

Kuvaus

Joensuun tilan rakennusryhmä muodostaa ehjän kokonaisuuden Leväsjoelle johtavan maantien varressa. Koristeellisesti vuorattu päärakennus on vuodelta 1884.

Arviointi

Talonpoikaisarkkitehtuuria 1800-luvulta.

Arvot:
historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria,
rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen
todistusvoimaisuus,
maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Kiilholman tila

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.11.2022

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Tuulikki Kiilo
Kuvausaika: 25.7.2014

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Tuulikki Kiilo
Kuvausaika: 25.7.2014

Kunta: Pomarkku
 Kylä/kosa: Kiilholma
 Aluetyyppi: arvoalue
 Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

kartanot (maatilat) · maatalousrakennukset · maatilojen
 päärakennukset · sahalaitekset · vilja-aitat ·

Kuvaus

Kiilholman tila sijaitsee Isojärven rannalla. Pitkä paritupatyypinen päärakennus on vuodelta 1881. Koristeellisen kuistin vieressä on salkoon kiinnitetty vellikello. Neliömäistä pihaa rajaavat jugendtyylinen pienempi asuinrakennus sekä suuri kavinavetta vuodelta 1904. Rannassa on kaksi aittaa, toinen 1700-luvulta, toinen vuodelta 1840. Vähäselän rannalla on Kiilholman sahan luonnonkivistä muurattu höyrykonehuone 1900-luvun alkuvuosilta.

Arviointi

Komea talonpoikainen rakennusryhmä ja historiallinen sahan paikka.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, teollisuuden historia, sosiaalishistoria
 rakennushistoriallinen: harvinaisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen
 todistusvoimaisuus
 maisemallisesti merkittävä

Kohteet

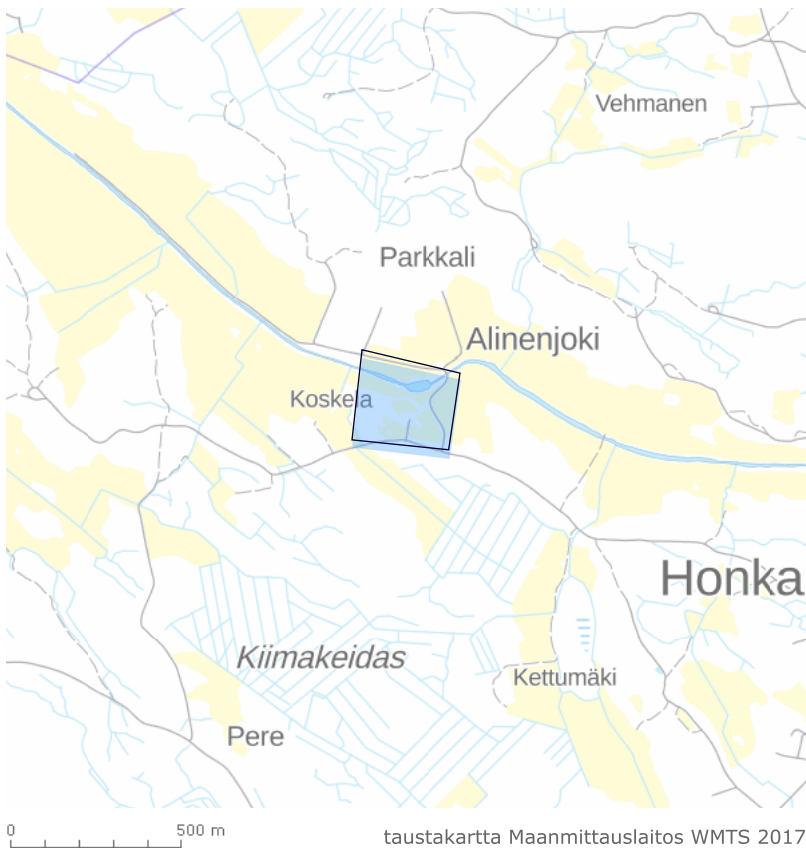
Ei kohteita.

PAKKI - SATAKUNNAN MUSEO / ALUEEN INVENTOINTIRAPORTTI

Koskelan torppa

Kuvalaji: yleiskuva
Kuvaaja: Niina Uusi-Seppä
Kuvausaika: 14.11.2022

Kunta: Pomarkku
Kylä/kosa: Honkakoski
Aluetyyppi: arvoalue
Arvotus: maakunnallisesti merkittävä

Museoalan ontologian käsitteet

maatalousrakennukset · maatilat · maatilojen päärakennukset · torpat ·

Kuvaus

Koskelan vanhan torpan rakennusryhmä sijaitsee edustavasti Leväsjoen varrella muusta kyläasutuksesta erillään.

Arviointi

Edustava vanhan torpan pihapiiri.

Arvot:

historiallinen: asutushistoria, sosiaalihistoria

rakennushistoriallinen: tyypillisuus, edustavuus, alkuperäisyys, historiallinen

todistusvoimaisuus,

maisemallisesti merkittävä

Kohteet

Ei kohteita.